Rapportage uitkomsten Verbijzonderde interne controle 2023

Inhoudsopgave

- Kernboodschap
- Inleiding
- Ontwikkelingen
- Oordeel per proces
- Bevindingen financiële rechtmatigheid
- Planning afronding VIC 2023

Kernboodschap

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

In de jaarrekening 2023 wordt voor het eerste jaar een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen door het college. De rechtmatigheidsverantwoording ziet op 3 rechtmatigheids-criteria, zoals uitgewerkt door de commissie BBV in de Kadernota rechtmatigheid 2023. Dat zijn de volgende: Begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O beleid.

De uitkomsten naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen in Memo rechtmatigheidsverantwoording gemeente Twenterand 2023.

Deze rapportage dient derhalve ook te worden gelezen in samenhang met het memo rechtmatigheidsverantwoording gemeente Twenterand 2023.

Verbijzonderde interne controle 2023

De verbijzonderde interne controle rapporteert over de opzet van de processen en de werking daarvan. Deze rapportage richt zicht met name op de werking van de processen. De opzet en bestaan hebben wij gerapporteerd tijdens het najaar. De uitkomsten zijn besproken met de medewerkers vanuit het proces.

Bevindingen Rechtmatigheidsverantwoording

Uit de interne controlewerkzaamheden 2023 komen enkele aandachtspunten naar voren, die wij hierna hebben samengevat:

- Europees aanbesteden blijft binnen gemeente Twenterand een zeer belangrijk aandachtspunt. Wij hebben vastgesteld dat bij een aantal inkooptrajecten de wet en regelgeving onjuist zijn nageleefd. De omvang van het niet naleven van de aanbestedingsregels bedraagt € 954.000,- de uitkomsten hiervan zijn tevens opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Begrotingsrechtmatigheid heeft geleid tot een onrechtmatigheid van € 941.000,- in de rechtmatigheids-verantwoording. Goed om het proces te beoordelen om eventuele overschrijdingen in 2024 te communiceren met de raad, aangezien in de verantwoording uitgegaan moet worden van bruto overschrijdingen

Inleiding

Inhoud rapportage

In deze rapportage geven wij onze bevindingen over de uitgevoerde werkzaamheden over het boekjaar 2023.
De aard van deze rapportage brengt met zich mee dat wij ons meer richten op uitkomsten van de uitgevoerde controles. Dit zijn uitgevoerde controles op de materiële processen waarbij wij risico's hebben onderkend waarbij geen effectieve beheersingsmaatregel aanwezig is. Wij vragen u deze rapportage in dat licht te bezien.

Waarom deze VIC rapportage?

Deze rapportage geeft inzicht in de stand van zaken van uw procesbeheersing en de mate van getrouwheid en rechtmatigheid van uw processen en onderliggende financiële geldstromen. Deze VIC rapportage en het memo rechtmatigheids-verantwoording gemeente Twenterand 2023 geven nader onderbouwing voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023.

De aanpak van onze verbijzonderde interne controle

De verbijzonderde interne controle wordt niet alleen uitgevoerd om zaken te constateren, maar juist om de organisatie te helpen om te verbeteren. We leveren een bijdrage aan het inzicht in de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Deze rapportage geeft aan waar eventuele onrechtmatigheden zijn en met deze bevindingen willen wij voor het jaar 2023 weer stappen zetten om processen beter te beheersen.

Rollen en verantwoordelijkheden

Wij onderscheiden de volgende rollen en verantwoordelijkheden:

1ste lijn	2de lijn	3de lijn
Management/ Proces eigenaar	IC / controllers	Verbijzonderde interne controle
Verantwoordelijk voor: • Beleid • Proces • Budget • Risicobeheersing (strategisch, tactisch, operationeel)	Ondersteunt, adviseert, coördineert en bewaakt 1ste lijn bij de inrichting en uitvoering van financieel, business control, risicobeheersing en voldoen aan wet- en regelgeving.	Verantwoordelijk voor het testen van de werking van beheersmaatregelen, de beoordeling van de samenwerking tussen de 1e en 2e lijn en het doen van verbetervoorstellen.

De eerste lijn is primair verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van het proces, ondersteund door de 2e lijn. Het uitgangspunt hierbij is dat de interne beheersing is georganiseerd in de 1e lijn, met mogelijk aanvullende controles vanuit de 2e lijn.

Vanuit de 3e lijn wordt onafhankelijk van het proces en objectief de werking van de procesbeheersing in de 1e en 2e lijn, dat wil zeggen de werking van de interne controles, getoetst en worden veelal – waar nodig – aanvullend gegevensgerichte controles uitgevoerd om de financiële rechtmatigheid te toetsen.

Verhouding VIC en externe accountant

De VIC geeft invulling aan de 3e lijnswerkzaamheden en voert toetsing uit op de interne beheersing (procesgericht) en op de financiële rechtmatigheid. De accountant voert de jaarrekeningcontrole uit en is daarmee feitelijk een 4e lijnscontrole. Vanwege de overlap tussen VIC en accountant is het zaak dat deze samenwerking zo efficiënt mogelijk georganiseerd wordt.

Het is primair aan de accountant hoe deze met de VIC omgaat cq hoe de VIC aangelijnd wordt voor de accountantscontrole. Hierin wordt een 4 tal ambitiemogelijkheden onderscheiden door de commissie BADO. De VIC wordt door de accountant ingezet als:

1. instrument om de aanlevering van stukken aan de accountant te verbeteren
2. onderdeel van het interne beheersingskader om toezicht te houden op de uitvoering van interne beheersingsmaatregelen
3. interne beheersingsmaatregel, waarop hij kan steunen bij zijn organisatiegerichte werkzaamheden
4. interne auditfunctie (IAF, zoals bedoeld in Standaard 610)

De verschillende ambitiemogelijkheden zijn op de volgende pagina toegelicht.

Binnen de gemeente Twenterand is gekozen in afstemming met de accountant om mogelijkheid 3 uit te voeren.

De accountant maakt gebruik van de werkzaamheden van de VIC. De VIC voert zelfstandig de controles uit voor opzet en bestaan. Voor de processen waar gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden, wordt de steekproef in samenspraak met de accountant gedaan.
De VIC zal de steekproef gaan gebruiken voor de interne controle, waarbij de accountant de conclusies van de VIC gaat toetsen. Dit scheelt dubbele steekproeven voor de organisatie en zorgt voor een effectieve controleaanpak.

1 Instrument om de aanlevering van stukken aan de accountant te verbeteren

De VIC is behulpzaam bij het verzamelen van allerhande gegevens en onderliggende stukken, die nodig zijn voor de controle door de accountant. Door aanvullend een kwaliteitstoets uit te voeren op de volledigheid van de stukken, kan een positieve invloed worden uitgeoefend op de doorlooptijd van de controle. Voorts kan een goede aanlevering van stukken, een bijdrage leveren aan de efficiency van de accountantscontrole.

2 Onderdeel van het interne beheersingskader om toezicht te houden op de uitvoering van interne beheersingsmaatregelen

De accountant kan de VIC als een van de belangrijke informatiebronnen gebruiken om kennis te verkrijgen van de gemeente en zo richting te geven aan zijn controle. Op deze wijze worden risico's geïdentificeerd en ingeschat, om een basis voor het opzetten en uitvoeren van verdere controlewerkzaamheden te verkrijgen. De accountant kan dan ook kennisnemen van het jaarplan, de werkzaamheden en de bevindingen van de VIC.

3 Interne beheersingsmaatregel, waarop hij kan steunen bij zijn organisatiegerichte werkzaamheden

De VIC omvat interne beheersingsmaatregelen, die de accountant kan toetsen in het kader van zijn organisatie- en procesgerichte werkzaamheden. In het kader van de VIC worden in deze situatie interne controles uitgevoerd, waarbij de externe accountant gebruik maakt van de uitgevoerde werkzaamheden van de VIC om de effectieve werking van deze interne controles te toetsen. Twenterand streeft naar deze situatie.

4 Interne auditfunctie (IAF, zoals bedoeld in Standaard 610)

Interne auditfunctie; afhankelijk van de vraag of de organisatorische positie en relevante beleidslijnen en procedures van de interne auditfunctie op adequate wijze de objectiviteit van de interne auditors ondersteunen, het competentieniveau van de interne auditfunctie, en van de vraag of de interne auditfunctie een systematische en gedisciplineerde benadering hanteert, kan de accountant tevens in staat zijn om op een complementaire wijze gebruik te maken van de werkzaamheden van de interne auditfunctie. Controlestandaard 610 is hierbij van toepassing en geeft aan op welke wijze accountants gebruik kunnen maken van de werkzaamheden van interne auditors.

Oordeel per proces 2023

	Proces	Oordeel financieel in control 2022	Oordeel financieel in control 2023
1.	Financiële administratie		
2.	Inkopen en betalingsverkeer		
3.	Personeelslasten		
4.	Belastingen		
5.	Uitkeringen en inkomensoverdrachten (PW)		
6.	WMO		
7.	Jeugdhulp		
8.	Grondexploitatie		
9.	Aanbesteding		
10.	Subsidieverstrekking		
11.	Omgevingsvergunning		
12.	Huren en pachten		

Oordeel	Toelichting financieel in controle
Matig	In deze processen zitten bevindingen waarbij sprake is van financiële fouten welke meetellen in het oordeel
Redelijk	In deze processen zijn bevindingen geconstateerd waarbij een onzekerheid zal worden opgenomen in de jaarrekening
Goed	Geen bevindingen geconstateerd op financiële rechtmatigheid
Proces matig bevindingen	Geen bevindingen geconstateerd op financiële rechtmatigheid. Wel geldt dat hiervoor procesmatig bevindingen apart worden toegelicht in hoofdstuk 6.

Bevindingen financiële rechtmatigheid

Algemeen:
Bij de tussentijdse rapportage is reeds gerapporteerd over de opzet en bestaan van de processen. Daarnaast heeft BDO over de eerste 6 maanden reeds een selectie uitgezet. De uitkomsten hiervan zijn reeds behandeld in de rapportage die tussentijds is verstuurd.

Over het tweede half jaar rapporteren wij over de uitkomsten van de dossiercontroles WMO, Jeugdhulp en PW, deelwaarneming op: subsidies, prestatielevering en grondexploitatie over het tweede deel van het jaar 2023. Daarnaast is de spendanalyse uitgevoerd over het gehele jaar 2023. De gemeente Twenterand heeft de VIC tijdig betrokken bij de jaarrekeningcontrole en dit heeft ervoor gezorgd dat er een tijdige oplevering heeft plaatsgevonden.

Dossiercontroles WMO, Jeugdhulp en PW
De dossiercontroles inzake WMO, jeugdhulp en PW is een jaarlijks terugkerend onderdeel binnen de controle van de VIC en de jaarrekeningcontrole. Hierbij wordt gekeken naar het proces van aanvraag tot en met verstrekking. Hierbij wordt getoetst aan de verordening van de gemeente Twenterand. Helaas zijn niet alle werkzaamheden vanuit de kwaliteitscontroles voor de 2e helft van 2023 tijdig opgepakt. Dit komt doordat met het vertrek van de kwaliteitsmedewerker onvoldoende is geborgd op welke wijze dossiers inhoudelijk moeten worden getoetst. Voor 2023 heeft dit ertoe geleid dat de VIC zelfstandig deze interne controles zelfstandig moet oppakken. De beheersmaatregel inzake kwaliteitscontroles is hiermee ook komen te vervallen. Deze leemte in de beheersing heeft ook geleid tot een forse teruggang van het proces.

Over het gehele jaar zijn er voor WMO 28 dossiers beoordeeld, voor de jeugdwet 42 dossiers en voor PW zijn er 17 dossiers beoordeeld. Afgelopen jaar zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Bevindingen financiële rechtmatigheid

Belastingen en personeel:
Deze processen zijn niet belegd bij de gemeente Twenterand. Voor de belastingen ontvangt de gemeente een controleverklaring van GBTwente. In 2023 zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd bij GBTwente, voor 2023 is een goedkeurende verklaring wordt verstrekt. Het proces van personeel (salarisverwerking) is belegd bij Wierden. Ook daar wordt de interne controle uitgevoerd. Afgelopen jaar zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Uitkomsten subsidie:
Voor de subsidies zijn er 10 dossiers beoordeeld. Hierbij is gekeken naar de verstrekking 2023 en de vaststelling over het jaar 2022. Hierbij zijn geen bevindingen geconstateerd, zichtbaar is dat bij alle subsidies de onderliggende documenten aanwezig zijn en dat de termijnen vanuit de verordening zijn behaald.

Bevindingen financiële rechtmatigheid

Uitkomsten grondexploitatie:
Voor de grondexploitatie hebben wij 11 verkopen en 3 aankopen gecontroleerd. Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd binnen de verkopen. De prijzen sluiten met de onderliggende grondprijzennota ofwel een raadsbesluit. Daarnaast zijn de dossiers volledig en voldoen deze aan de verwachtingen. Derhalve akkoord.

Prestatielevering:
Voor de prestatielevering op inkopen zijn 64 facturen gecontroleerd. Hierbij is beoordeeld of de prestatie van de inkoop ook daadwerkelijk geleverd is. Van de selectie kon de budgethouder/prestatie akkoord verklaarder onderbouwing aanleveren waaruit blijkt hoe de prestatie is geleverd en dat de factuur terecht betaald is. Het daadwerkelijk adequaat vastleggen van de prestatieleveringen qua beheersing is voor verbeteringen vatbaar. Tevens dient vanuit de nog te actualiseren budgethouders regeling adequaat te worden georganiseerd wie daadwerkelijk is gemandateerd voor het autoriseren van facturen. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Aanbestedingen:
Bij de spendanalyse (in samenwerking met de medewerker inkoop) worden de crediteuren welke boven de € 50.000,- besteding hebben over het jaar 2023 integraal beoordeeld.
Fouten in het kader van de naleving van de Europese Aanbestedingsregels van cumulatief € 954.000 is als volgt opgebouwd:

Onrechtmatige inkoop ICT-diensten	€ 646.000
Onrechtmatige inhuur personeel	€ 150.000
Onrechtmatige inkoop leerlingenvervoer	€ 96.000
Onrechtmatige inkoop verwerking groenafval	€ 61.000

Bevindingen financiële rechtmatigheid

Omgevingsvergunningen:
Hierbij zijn in totaliteit 10 waarnemingen verricht. De leges worden gebaseerd op de bouwkosten. De grondslag daarvoor zit in de opbouw (activiteiten) van het vergunningendossier. De leges worden berekend aan de hand van de gemiddelde bouwkosten volgens de tool (website) Bouwkosten. Dit is gekoppeld aan de activiteiten uit het vergunningenproces en de grondslag. Checklists ten aanzien van interne toetsing worden niet consistent toegepast. Intern is het beoordelen van de bouwkosten bij één medewerker belegd, wij adviseren hierop (in elk geval bij de risicovolle vergunningen) functiescheiding door te voeren. Dit is ook als zodanig door de proceseigenaar onderkend echter nog zichtbaar doorgevoerd.

Huren en pachten:
Hierbij zijn in totaliteit 5 gegevensgerichte waarnemingen verricht. Ondanks dat vanuit deze gegevensgerichte waarnemingen geen fouten zijn geconstateerd hebben wij vastgesteld dat intern dit proces onvoldoende aandacht heeft. Voor dit proces geldt dat samen met de verantwoordelijke proceseigenaar vanuit een risicoanalyse de beheersmaatregelen moeten worden geïdentificeerd en hierop vervolgens de (verbijzonderde) interne controles moeten worden opgepakt.

Planning VIC boekjaar 2024

Stap	Werkzaamheden	Planning
1.	Opstellen addendum VIC plan 2024	Juni 2024
2.	Uitvoering opzet en bestaan	Juli –augustus 2024
3.	Uitvoering deelwaarneming 1e half jaar	Augustus-september 2024
4.	Rapporteren over opzet en bestaan plus de uitkomsten deelwaarneming deel 1	Oktober 2024
5.	Uitvoering deelwaarneming 2e half jaar	Januari-maart 2025
6.	Rapportage uitkomsten boekjaar 2023	Maart-april 2025
7.	Opstellen rechtmatigheidsverantwoording	April 2025